

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Jan Górowski (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z powództwa Fundacji U. J. z siedzibą w W.

przeciwko Fundacji P. L. z siedzibą w W.,

L. K. i M. S.

o ochronę dóbr osobistych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 10 lipca 2014 r.,

zażalenia strony powodowej

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 26 lutego 2014 r.

**1) uchyla zaskarżone postanowienie w części dotyczącej
pozwanej Fundacji P. L. z siedzibą
w W.,**

2) oddala zażalenie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 14 września 2007 roku, Fundacja U.J. z siedzibą w W. wniosła:

I. aby Fundacja P. L. z siedzibą w W., zaprzestała naruszania dóbr osobistych powódki, w szczególności poprzez przedstawienie Fundacji U. J. w W. w jakichkolwiek publikacjach, jako nierzetelnej i/lub nieuczciwej i/lub pozbawionej wiarygodności;

II. nakazanie pozwanej Fundacji, złożenia oświadczenia o treści: „Fundacja P. L. z ubolewaniem oświadcza, że zamieszczone przez nią na stronie internetowej [...] oraz zamieszczone w pismach pt.: „Do wszystkich zainteresowanych. Dotyczy medialnej kampanii reklamowej prowadzonej przez FUNDACJĘ U. J.” oraz „Do władz T. S. sp. z o. o. Dotyczy: kampanii Fundacji U. J.: [...] ” informacje są nieprawdziwe i krzywdzące Fundację U. J. W związku z tym, fundacja P. L., przeprasza za podanie informacji nieprawdziwych, narażających Fundację U. J. na utratę zaufania niezbędnego do prowadzenia działalności statutowej oraz naruszające jej dobre imię i wiarygodność i opublikowania w terminie 7 dni od uprawomocnienia się wyroku na własny koszt, w sposób wyraźnie wyeksponowany, w ramce, czcionka Times New Roman o wielkości nie mniejszej niż 14 punktów w dzienniku „Rzeczpospolita” na pierwszej stronie, w tygodniku „Przekrój” na pierwszej stronie, oraz dzienniku „Życie Warszawy” na pierwszej stronie oraz zamieszczenie go na własny koszt na stronie [...] na okres jednego roku, a także wniosła o nakazanie przesłania treści oświadczenia do adresatów pism pt. „Do wszystkich zainteresowanych. Dotyczy: medialnej kampanii reklamowej prowadzonej przez Fundację U. J.” i „Do Władz T. S. sp. z o. o. Dotyczy: kampanii Fundacji U. J.: [...] ” według wykazu załączonego w pozwie;

III. zasądzenie od pozwanej kwoty 30.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Na wniosek powódki postanowieniem z dnia 5 lutego 2009 r. Sąd pierwszej instancji dopozwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanych M. S. i L. K.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 16 lutego 2010 r. oddalił powództwo.

W dniu 26 marca 2010 r. Fundacja wiosła apelację od tego wyroku, zaskarżając go w całości, którą postanowieniem z dnia 1 grudnia 2010 r. Sąd Apelacyjny odrzucił w stosunku do pozwanych M. S. i L. K. w zakresie roszczeń niemajątkowych, natomiast w wyniku rozpoznania apelacji powódki w dalszej części wyrokiem z dnia 2 lutego 2011 r. Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W. Skoro uchylił to orzeczenie w zakresie w jakim było zaskarżone, to niewątpliwie orzeczeniem tym było objęte roszczenie o zadośćuczynienie w odniesieniu do pozwanej Fundacji oraz przeciwko L. K. i M. S.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2012 r.:

- 1) nakazał pozwanej Fundacji P. L. z siedzibą w W. opublikowanie w terminie 7 dni od daty uprawomocnienia się wyroku i pozostawienie na okres jednego na stronie internetowej [...] oświadczenia o następującej treści: „Fundacja P. L. z ubolewaniem oświadcza, że znajdujące się na stronie internetowej [...] informacje są nieprawdziwe i krzywdzące Fundację U. J., za co Fundacja P. L. przeprasza Fundację U. J. z siedzibą w W.”;
- 2) zakazał pozwanym Fundacji P. L. z siedzibą w W., L. K. i M. S. dalszych naruszeń dóbr osobistych powódki Fundacji U. J. z siedzibą w W.;
- 3) upoważnił powódkę Fundację U. J. z siedzibą w W. do zastępczego wykonania czynności określonej w pkt I wyroku w imieniu pozwanej Fundacji na wypadek jej niewykonania w terminie;
- 4) zasądził od pozwanych Fundacji P. L. z siedzibą w W., L. K. i M. S. solidarnie na rzecz powódki Fundacji U. J. z siedzibą w W. kwotę 30.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia;
- 5) dalej idące powództwo oddalił;
- 6) po częściowym wzajemnym rozdzieleniu zasądził od pozwanych Fundacji P. L. z siedzibą w W., L. K. i M. S. solidarnie na rzecz powódki Fundacji U. J. z siedzibą w W. koszty procesu w kwocie 3 486 zł.

Od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 31 sierpnia 2012 r. apelację wnieśli wszyscy pozwani, zaskarżając go w całości.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2013 r. uchylił zaskarżony wyrok w punkcie drugim w zakresie rozstrzygnięcia przeciwko L. K. i M. S. i w tym zakresie umorzył postępowanie prowadzone przed Sądem Okręgowym w W. Na rozprawie apelacyjnej powódka sprecyzowała żądanie w przedmiocie zadośćuczynienia w ten sposób, że z tego tytułu dochodzi od każdego z pozwanych kwot po 10 000 zł.

Wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2013 r. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- A. zasądził od L. K. na rzecz Fundacji U. J. w W. kwotę 10.000 złotych tytułem zadośćuczynienia;
- B. w pozostałym zakresie powództwo oddalił;
- C. ustalił, że Fundację U. J. w W. obciąża obowiązek zwrotu kosztów procesu na rzecz M. S. i Fundacji P. L. w W. w całości i pozostawił szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu w sądzie I instancji;
- D. ustalił, że Fundację U. J. w W. obciąża obowiązek zwrotu kosztów procesu na rzecz L. K. w zakresie roszczeń niemajątkowych natomiast L. K. obciąża obowiązek zwrotu kosztów procesu na rzecz Fundacji U. J. w W. w zakresie roszczeń majątkowych i pozostawia szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu w sądzie I instancji;
- II. w pozostałym zakresie apelację L. K. oddalił;
- III. ustalił, że Fundację U. J. w W. obciąża obowiązek zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz M. S. i Fundacji P. L. w W. w całości i pozostawił szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu w sądzie I instancji;
- IV. ustalił, że Fundację U. J. w W. obciąża obowiązek zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz L. K. w zakresie roszczeń niemajątkowych natomiast L. K. obciąża obowiązek zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz Fundacji U. J. w W. w zakresie roszczeń majątkowych i pozostawił szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu w sądzie I instancji.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego powódka wniosła skargę kasacyjną zaskarżając go w części oddalającej powództwo oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 26 lutego 2014 r. odrzucił skargę kasacyjną powódki, jako niedopuszczalną oraz nie spełniającą wymogów konstrukcyjnych. Podniósł, że niedopuszczalne było wniesienie skargi co do oddalonych roszczeń przeciwko L. K. i M. S. o zapłatę z tytułu zadośćuczynienia kwot po 10 000 zł, przy czym, w odniesieniu do tych pozwanych wyrok nie obejmuje rozstrzygnięcia w przedmiocie roszczeń niemajątkowych. Wskazał także, że skarga zawiera brak konstrukcyjny, gdyż skarżąca wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, nie wskazała zakresu swojego żądania w tej części.

W zażaleniu na to postanowienie pełnomocnik skarżącej zarzucił naruszenie art. 398² § 1 k.p.c. i art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie i wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 26 lutego 2014 r. oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych.

Art. 398² § 1 k.p.c. jest ujęty w sposób negatywny, tj. wymienia sprawy, w których skarga kasacyjna nie jest dopuszczalna. Taka konstrukcja tego unormowania wzmacnia ogólnie przyjmowaną zasadę, że ograniczenia w zakresie dopuszczalności środków odwoławczych lub środków zaskarżenia powinny wyraźnie wynikać z treści przepisów oraz, że nie należy ich wyklądać rozszerzająco. Z brzmienia powołanego przepisu wynika dostatecznie jasno, że odnosi się on jedynie do „spraw o prawa majątkowe”. Także wykładnia funkcjonalna uzasadnia takie rozumienie art. 398² § 1 k.p.c., że kryterium dopuszczalności skargi kasacyjnej w postaci wartości przedmiotu zaskarżenia dotyczy spraw, których przedmiotem są tylko prawa majątkowe. Jeżeli sprawa dotyczy praw majątkowych

i niemajątkowych, a skargę kasacyjną skierowano przeciwko orzeczeniu zarówno w zakresie praw majątkowych, jak i niemajątkowych, to będzie ona dopuszczalna bez względu na wartość objętego zaskarżeniem roszczenia majątkowego.

Sprawy o prawa majątkowe, w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c., obejmują sprawy o świadczenie, o ustalenie prawa lub stosunku prawnego oraz o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego, jeżeli dotyczą one praw majątkowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2001 r., V CZ 4/01, nie publ.). Kryterium oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej z uwagi na treść art. 398² § 1 k.p.c. stanowi więc nie rodzaj powództwa, ale jego charakter majątkowy bądź niemajątkowy. Za prawa majątkowe uważa się także roszczenia pieniężne, chociażby służyły do ochrony dóbr niemajątkowych (postanowienie SN z dnia 24 maja 2007 r. II CZ 31/07, nie publ.).

Z tytułu ochrony dóbr osobistych mogą być dochodzone roszczenia o charakterze niemajątkowym jak i majątkowym (art. 24 § 1 i 2 k.c.). O dopuszczalności skargi kasacyjnej w takiej sprawie w części dotyczącej roszczeń majątkowych (praw majątkowych) decyduje jednakże wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.).

W sprawie Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanego L. K. na rzecz powódki kwotę 10 000 zł tytułem zadośćuczynienia, tj. w odniesieniu do tego pozwanego całe roszczenie będące przedmiotem postępowania apelacyjnego. W stosunku do pozwanej M. S. dochodzone wobec niej roszczenie o zapłatę kwoty 10 000 zł wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 20 sierpnia 2013 r. zostało w całości oddalone. Ze względu na to, że roszczenia niemajątkowe powódki dotyczące ochrony jej praw niemajątkowych przeciwko tym pozwanym, jak wynika już z powyższych uwag, zostały rozstrzygnięte prawomocnie wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 16 lutego 2010 r. i nie były objęte zakresem wyroku Sądu Apelacyjnego, w odniesieniu do tych pozwanych Sąd Apelacyjny orzekał swym wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2013 r. o roszczeniu o zadośćuczynienie w odniesieniu do każdego z nich w kwocie po 10 000 zł, to rzeczywiście w tym zakresie skarga kasacyjna była niedopuszczalna, a więc została trafnie oddalona. Z tego względu zażalenie w tym zakresie podlegało oddaleniu (art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c.).

Bezpodstawnie natomiast została odrzucona skarga kasacyjna w części dotyczącej pozwanej Fundacji. Przedmiotem bowiem postępowania apelacyjnego w stosunku do tej pozwanej były roszczenia niemajątkowe i związane z nimi roszczenie majątkowe, tj. o zadośćuczynienie ostatecznie w kwocie 10 000 zł. W odniesieniu do tej pozwanej zaskarżonym wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2013 r. Sąd zmienił uwzględniający te roszczenia wyrok Sądu Okręgowego w W. i powództwo oddalił. Powódka w skardze kasacyjnej zaskarżyła niewątpliwie oddalenie jej powództwa wobec Fundacji P. L. w W., zarówno co do roszczeń niemajątkowych, jak i roszczenia o zapłatę kwoty 10 000 zł z tytułu zadośćuczynienia.

Nietrafny był pogląd Sądu Apelacyjnego, że skarga kasacyjna jest dotknięta brakiem konstrukcyjnym. Został bowiem w niej oznaczony zakres zaskarżenia i precyzyjnie określony został wniosek kasacyjny, w zakresie żądania kasatoryjnego, tj. skarżąca zażądała uchylenia zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części, czyli w jakiej zostało nim oddalone jej powództwo i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Wprawdzie wniosek ewentualny w tym wypadku reformatoryjny nie jest do końca precyzyjny, niemniej skarga kasacyjna z tego względu nie jest dotknięta brakiem konstrukcyjnym, jeżeli wniosek główny nie jest dotknięty żadną wadą.

W tym stanie rzeczy w części w jakiej skarga została odrzucona w stosunku do pozwanej Fundacji zażalenie okazało się uzasadnione, a więc zaskarżone postanowienie należało uchylić (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

